

POSITION PAPER AWTI VOOR RONDETAFLGESPREK TK-COMMISSIE 'DEFENSIE' OVER 'INNOVATIE IN DE DEFENSIE-INDUSTRIE' – 16 JANUARI 2025

Mobiliseer het *gehele* kennisecosysteem ten behoeve van defensie

Hedendaagse ontwikkelingen zorgen ervoor dat na jarenlange bezuinigingen het versterken van defensie niet alleen de juiste focus vereist, maar ook het breder betrekken van partijen. We bevinden ons in een wereld die wordt gekenmerkt door een toegenomen instabiliteit en conflicten in verschillende maatschappelijke domeinen, zoals economie, energie en informatie. Dit noopt tot een nieuwe strategie voor defensie-onderzoek en -innovatie: een strategie die het *gehele* kennisecosysteem ten behoeve van defensie mobiliseert. Tot deze conclusie komt de **Adviesraad voor wetenschap, technologie en innovatie (AWTI)** in zijn onlangs verschenen adviesrapport '[Kennisoffensief voor defensie. Onderzoek en innovatie voor een veilig Nederland](#)'.

Nederland staat door geopolitieke verschuivingen, technologische ontwikkelingen en toenemende hybride dreigingen voor een grote uitdaging als het gaat om defensie en veiligheid. De afhankelijkheid van de VS maakt Europa kwetsbaar. Door de combinatie van conventionele oorlogsvoering en hybride dreigingen wordt bovendien de grens tussen vrede en oorlog diffuser waardoor de samenleving als geheel in potentie onderdeel wordt van conflict. Wil Nederland zich kunnen inzetten voor vrede, dan is het noodzakelijk om defensieonderzoek en -innovatie op deze nieuwe realiteit te laten aansluiten.

Het defensiekennisecosysteem is door jarenlange bezuinigingen verworden tot een klein aantal kennisinstellingen en een paar grote bedrijven die innig samenwerken met het ministerie van Defensie. Het ministerie van Defensie dient buiten deze vertrouwde samenwerkingspartners ook *andere* partijen te mobiliseren om de huidige uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. **Er is een breed kennisoffensief nodig voor de defensie en veiligheid van Nederland**, waarbij mbo/hbo/wo-instellingen bij moeten dragen aan de weerbaarheid van de samenleving. Door de toegenomen dreigingen wordt er inmiddels extra geïnvesteerd, zowel op Europees als op nationaal niveau. De extra investeringen vertalen zich ook naar het budget voor innovatie en onderzoek bij Defensie. Deze investeringen zijn nodig om Europese defensie, en de Nederlandse bijdrage daarbinnen, weer weerbaar te maken. En dit alles binnen een NAVO-context. Dit is echter wel afhankelijk van hoe deze investeringen zich vertalen naar de praktijk. Belangrijk is daarbij *waar* Nederland op inzet, maar dus ook *wie* zal deelnemen aan de noodzakelijke inhaalslag.

AWTI doet vier aanbevelingen om het gehele kennisecosysteem beter te mobiliseren voor defensie:

1. Zet stevig en planmatig in op een aantal gebieden waar Nederland het verschil kan maken

Om optimaal te kunnen bijdragen aan de versterking van de Nederlandse veiligheid binnen een sterkere NAVO met meer Europese 'strategische autonomie' moet het ministerie van Defensie stevig en planmatig inzetten op enkele gebieden waarop Nederland het verschil kan maken. Het ministerie van Defensie heeft onlangs focusgebieden aangekondigd. De AWTI reikt in zijn advies een afwegingskader aan om tot objectieveerbare, afgewogen keuzes te komen voor die kennis- en innovatie-uitdagingen waar Nederland zich het beste op kan focussen. Ontwikkel vervolgens – onder

verantwoordelijkheid van Defensie – *roadmaps* voor de gekozen uitdagingen. Deze *roadmaps* zijn noodzakelijk in de vertaling van idee naar praktijk: ze moeten duidelijk maken aan kennisinstellingen en het innovatieve bedrijfsleven wat er van hen verwacht wordt. Daarnaast bieden de *roadmaps* een kans om verder te bouwen aan het ecosysteem en stevige innovatietrajecten op te zetten.

2. Bied binnen de defensieorganisatie voldoende ruimte aan innovatieve initiatieven

Bovendien zal het ministerie van Defensie meer ruimte moeten creëren voor innovatieve initiatieven van organisatieonderdelen (lees: operationele commando's), publieke kennisinstellingen en het innovatieve bedrijfsleven. Nederland ontwikkelt veel interessante initiatieven op die domeinen, maar deze initiatieven vinden helaas niet altijd hun weg naar implementatie. Het ministerie dient hiervoor scouting te organiseren en versterken. Veranker innovatie binnen de gehele defensieorganisatie, bijvoorbeeld door organisatieonderdelen en inkoop vanaf het begin van een innovatief project te betrekken. Zo kan worden gezorgd dat een succesvolle pilot wordt geïmplementeerd. Het komt nu voor dat het nut van de pilot elders in de organisatie niet wordt erkend.

3. Ontwikkel geschikt innovatiebeleid (specifiek) voor de defensie-industrie

Ook is er behoefte aan geschikt innovatiebeleid voor de defensiesector. Defensie heeft bewezen ervaring en succes met het aangaan van publiek-private samenwerkingen, zoals bij Nederland Radarland. De defensiemarkt heeft echter specifieke kenmerken die het voor innovatieve bedrijven lastiger maken deze markt te betreden. Publiek-private samenwerkingen in onderzoek en innovatie dienen dan ook versterkt te worden, bijvoorbeeld door *in kind* bijdragen (meer) mogelijk te maken. Daarnaast kan het instrument van de *small business innovation research* (SBIR) doorontwikkeld worden om te voorkomen dat innovatieve partijen die bij een SBIR betrokken zijn door voorkennis worden uitgesloten van deelname aan het volgende aanbestedingstraject. Ook kunnen de ministeries van Economische Zaken (EZ) en Defensie de toegang tot testfaciliteiten verbeteren door bureau-cratistische en financiële drempels te verlagen. Deze aanbeveling van de AWTI heeft opvolging gekregen met de motie 36600-X-16 van het lid Van der Werf c.s.

4. Kom tot wederzijdse afspraken met mbo/hbo/wo-instellingen voor duurzame samenwerking

Ten slotte zullen er wederzijdse afspraken gemaakt moeten worden tussen mbo/hbo/wo-instellingen en het ministerie van Defensie om tot een duurzame samenwerking te komen. Motie 366000-X-11 van het lid Heite c.s. onderschrijft deze aanbeveling van de AWTI. Door de toename van hybride dreigingen verbreedt het voor defensie relevante kennisecosysteem en raken nieuwe partijen en kennisgebieden daarin betrokken, waar zij dat voorheen niet of minder waren. Zo ook onderwijs- en kennisinstellingen als mbo, hbo en universiteiten. Deze hebben wel een andere manier van werken en mogelijk andere verwachtingen dan Defensie.

Om tot duurzame samenwerking op het gebied van onderzoek en onderwijs te komen zijn dan ook een dialoog en wederzijdse afspraken tussen Defensie en kennisinstellingen zoals mbo, hbo en universiteiten nodig. Dat zal allereerst binnen de verschillende mbo/hbo/wo-instellingen de vraag oproepen hoe die instelling staat tegenover eventuele deelname aan defensiegerelateerd onderzoek of onderwijs. Daarbij zullen verschillende belangen worden gewogen, bijvoorbeeld academische vrijheid, kennisveiligheid en *open science*. Het is dan ook van belang dat niet alleen bestuurders van kennisinstellingen, maar ook medewerkers en studenten bij deze ontwikkelingen betrokken zijn. Vervolgens moeten de kennisinstellingen samen met Defensie de randvoorwaarden verkennen die nodig zijn voor defensiegerelateerd onderwijs en onderzoek. Dit gaat bijvoorbeeld om ethische afwegingen, geheimhouding en vertrouwelijkheid. Wederzijdse afspraken kunnen worden vastgelegd in een nationale richtlijn. Tot slot moeten civiele en defensiegerelateerde onderwijsecosystemen elkaar waar mogelijk versterken.